

та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку. 2016.
С. 168-175.

Афтаєва М. М.

Одеський національний економічний університет
м. Одеса, Україна

*Науковий керівник – к. е. н., доцент кафедри
туристичного та готельно-ресторанного бізнесу*

Нєчева Н. В.

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ СПОРТИВНОГО ТУРИЗМУ

Здоровий спосіб життя вже давно укорінюється у наше повсякденне життя під впливом соціальних трендів та пропагандою на рівні світових держав, які приймають відповідні закони, норми та впроваджують різноманітні заходи, які мають на меті оздоровлення націй.

Під рекреаційною діяльністю людини варто розуміти всі види діяльності, які пов'язані з організацією відпочинку, туризмом, фізичним вихованням і спортом. Спортивно-оздоровчий туризм за своєю суттю не є сферами послуг. Це досить самостійна соціально орієнтована сфера, спосіб життя у важливому колі суспільства, для якого туризм є ефективним засобом фізичного вдосконалення, морального розвитку та самовдосконалення особистості, а також природно-культурного виховання дбайливого ставлення до спадщини, взаєморозуміння і взаємоповаги між людьми і націями [1, с. 120].

Спортивний туризм має важливу оздоровчу функцію, оскільки перебування на природі та активний відпочинок позитивно впливають на фізичне і психічне здоров'я людини. Зокрема, спортивно-оздоровчий туризм може виконувати реабілітаційну функцію для людей, які стикалися з травмами чи хворобами, допомагаючи їм покращити фізичну форму та повернутися до активного життя.

Також він може мати психотерапевтичну функцію, знижуючи рівень стресу та покращуючи настрій учасників. Естетична функція полягає у тому, що спортивно-оздоровчий туризм дозволяє насолоджуватися красою природи, знайомитися з новими місцями та культурою. Крім того, спортивно-оздоровчий

туризм має пізнавальну функцію, оскільки допомагає людям отримати нові знання про природу, історію та культуру різних регіонів. Таким чином, спортивно-оздоровчий туризм є важливим засобом підтримання фізичного і психічного здоров'я, розвитку та навчання, а також відкриття для себе нових місць та культур.

Спортивний туризм існує як окремий вид туристично-рекреаційної діяльності, основною ознакою якого є активний вид пересування (походи), який спрямований на пізнання природи, культури та історії. Зона подорожі, фізичні та психічні сили людини, відновлення психологічних сил, удосконалення туристських знань, умінь та навичок активного відпочинку та рекреації.

У спортивно-оздоровчому туризмі активне пересування відбувається за допомогою власної м'язової сили, без використання механічних засобів пересування. Так як рух є однією з ключових характеристик спортивно-оздоровчого туризму, його також можна віднести до категорії активного туризму (зокрема, «пригодницький туризм» або «активний туризм») [2]. Одним з прикладів активного туризму може бути власне активний огляд пам'яток на відкритому повітрі [3].

Існують певні етапи, які необхідно пройти для успішної організації туристичного походу. Першим етапом є організація, яка включає в себе планування маршруту, вибір екіпіровки та продуктів, організацію транспорту тощо. Наступним етапом є підготовка, в рамках якої проводяться тренування, навчання техніці безпеки, підготовка фізичної форми та збирання необхідних документів. Після цього відбувається проведення самого походу, під час якого група здійснює пересування та виконує різноманітні завдання. Нарешті, останнім етапом є підбиття підсумків, під час якого проводиться аналіз результатів та збирання вражень про похід [4, с. 7].

Перший етап – організація, починається з ідеї, визначення цілей та завдань, планування та вирішення основних організаційних проблем, який в результаті закінчується переходом до початкової точки дорожньої карти, а іноді трохи

пізніше – після організації розминки, якщо вони здійснюються не активно, а за допомогою транспортних засобів.

Цей етап включає в себе такі складові як:

- визначення основної мети та завдань основного етапу (походу);
- складу бригади;
- відбір округів;
- підготовку документів – кошторису та наказів (постанови) про похід.

Підготовчий етап триває певний проміжок часу окремо від організаційної. Власне, весь процес підготовки до кампанії закінчився, коли завершилися кастингові роботи (самостійна, активна), визнання, адаптація учасників.

На самому етапі походу туристична група робить багато речей, крім простого слідування маршруту:

- вести щоденник походу;
- описувати складні ділянки маршруту;
- фотографувати;
- редагувати картографічні документи;
- виконувати завдання наукових, і виробничих організацій, і органів, громадськості тощо.

Все це є матеріалом для підготовки звіту про поїздку - основної і найдовшої частини етапу підсумкової поїздки.

Організація та підготовка не здійснюються послідовно, а фактично паралельно одна одній, що ускладнює не лише перевірку, але й реалізацію.

Таким чином, організація, підготовка, проведення та завершення турпоходу (спортивного, спортивно-відпочинкового, пізнавального чи експедиційного туризму) – це комплекс паралельних і послідовних заходів, спрямованих на забезпечення досягнення поставлених цілей і вирішення ключових завдань з максимальною ефективністю у вдосконаленні загальне здоров'я та безпека учасників [4, с. 8].

1. Забезпечення стабільності маршрутів
2. Забезпечення необхідної (високої) якості обслуговування
3. Врахування сезонності та погодних умов
4. Охорона навколишнього середовища
5. Забезпечення рентабельності
6. Забезпечення безпеки

Рис. 1. Основні вимоги під час підготовки та проведення спортивної частини туру

Складено автором за джерелом [6]

Важливим засобом управління туристичною підготовкою є поетапний контроль фізичної, технічної та теоретичної підготовки учасників до майбутньої подорожі на основі контрольованого заліку, результатів змагань та медичного контролю.

Формування туристичної групи є важливим етапом підготовки до походу, оскільки це забезпечує збір людей зі спільним інтересом і метою, яка збільшує шанси на успішне проведення подорожі. Туристична група є неофіційною та неформальною, що дозволяє їй діяти більш гнучко та забезпечити більш ефективну комунікацію та взаємодію між учасниками.

Приналежність до туристичної групи може бути підтверджена на підставі звернення заявника, підкріпленого індивідуальним запрошенням або заявою, і кожен учасник групи має право вийти з групи [5, с. 142].

На сьогоднішній день туристсько-спортивні походи в Україні можуть бути організовані з використанням різноманітних видів туризму, таких як пішохідний, лижний, гірський, водний, велосипедний, автомобільний, мотоциклетний, спелеологічний, вітрильний та їх комбінації. Такі походи є унікальною можливістю для туристів не лише спробувати свої сили та випробувати свої навички в різних види спорту, але й отримати нові враження та побачити природу в різних її проявах. Крім того, різноманітність можливих

видів туризму дозволяє врахувати інтереси туристів з різним рівнем підготовки, що робить такі походи доступними для широкого кола людей.

Отже, організація заходів спортивного туризму – це складний та багатоетапний процес, який включає в себе безліч деталей та умов, що мають бути враховані організатором туристсько-спортивних походів. Організація заходів спортивного туризму є дуже важливою з точки зору безпеки та комфорту учасників, а також збереження природних ресурсів. Правильна організація забезпечує здійснення туристичних маршрутів у безпечних умовах, з урахуванням погодних умов, висоти, рівня фізичної підготовки учасників, а також відповідно до правил територіальних органів влади та законодавства.

Крім того, правильна організація спортивного туризму включає в себе дотримання принципів екологічної безпеки, що передбачає дбайливе ставлення до природи та її ресурсів, відсутність шкідливих викидів та забруднень. Це є особливо важливим у водних туристичних маршрутах, де забруднення водних джерел може мати серйозні наслідки для екосистем та здоров'я людей.

Список використаних джерел:

1. Величко В.В. Організація рекреаційних послуг: навчальний посібник. Харків: ХНУМГ ім. О.М. Бекетова, 2013. 202 с.
2. ATTA Values Statement (PDF). *Adventuretravel.biz*. Adventure Travel Trade Association. February 2013. p. 2. Retrieved 27 July 2015
3. Jensen, Clayne R; Guthrie, Steven (2006). Outdoor Recreation Meanings and Concepts. *Outdoor Recreation in America*. Champaign: Human Kinetics. p. 3.
4. Тимошенко Л. О., Лабарткава К. В. Спортивний туризм: навчальний посібник для студ. вищ. навч. закл. фіз. виховання і спорту: у 2 ч. Л.: ЛДУФК, 2014. Ч. 2. 176 с.
5. Григоренко Г. Спортивно-оздоровчий туризм як компонент рекреаційної діяльності людини. *Економіко-соціальні відносини в галузі фізичної культури*

та сфері обслуговування: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 11-12.05.2017 р. Львів: ЛДУФК, 2017. С.142-144.

6. Гаранін Н.І. Види спортивно-оздоровчих програм у туркомплексах. *Теорія та практика фізичної культури.* 2000. № 8. URL: https://tourlib.net/statti_tourism/garanin.htm (дата звернення: 29.03.2023)

Баянська В. А.
Одеський національний економічний університет
м. Одеса, Україна
Науковий керівник – к.е.н., доцент
кафедри туристичного та готельно-ресторанного бізнесу
Михайлюк О. Л.

ПРОБЛЕМИ ЗАБРУДНЕННЯ АТМОСФЕРИ В ОДЕСІ

Одеса є туристичним містом, яке щороку приваблює мільйони туристів, і стан довкілля є дуже важливим. Особливістю міста Одеса є його "багатофункціональність". Це і місто-курорт, і великий промисловий центр, і транспортна розв'язка: автомобільна, залізнична, морська. За такого стану речей складно визначити критерії оцінки екологічного стану. Для промислового міста нинішній стан більш ніж задовільний. Для міста-курорту - необхідно знижувати антропогенне навантаження завдяки скороченню обсягів викидів підприємств і, насамперед, автомобільного транспорту, які становлять близько 80% від загального обсягу викидів.

Основний внесок у викиди від стаціонарних джерел спричиняють підприємства хімічної, нафтогазової, енергетичної промисловості, найзначнішими з яких є заводи: ВАТ "Лукойл-одеський нафтопереробний завод" (1 тис. 373 тонни), АТ "Одесацемент" (1 тис. 395 тонн), ТЕЦ-1 (188 тонн), Одеський морський порт (162 тонни).

Спостереження за станом атмосферного повітря здійснюється 8-ма стаціонарними постами, 7 з яких розташовано у найбільш забруднених районах міста (промислові зони і транспортні розв'язки), 1 - у курортній зоні (Французький бульвар), де індекс забруднення становить 4 одиниці, що вдвічі